

הרה"ח אברהם אליעזר חיים אויערבאך זצ"ל

מעיה"ק צפת תוכב"א

גדולת דוד — מגילת יוחסין

של הגה"ק רבי דוד צבי אויערבאך זצוקללה"ה

אב"ד דק"ק קרעמניץ יע"א

אמר העורך: את אביו הגה"ק רבי אריה לייב אויערבאך זי"ע אב"ד סטאניסלאב כבר הזכרנו ב"נחלת צבי" גליון ג' עמ' ק"א, ובגליון ד' עמ' קמ"ח ט"ב. את הגה"ק רבי דוד צבי זי"ע אב"ד קרעמניץ הזכרנו ב"נחלת צבי" גליון ד' עמ' כ — כד, ובגליון ה' עמ' יז — יט, ואת נכדו הגה"ק רבי מנחם מענדיל זי"ע אב"ד קרעמניץ ב"נחלת צבי" גליון ג' עמ' קא — קג עיי"ש באריכות. בגנוי המכון נמצא אוסף מיוחד של חידושים, תולדות וכו' מהגה"ק רבי ארי' לייב זי"ע מסטאניסלאב ומיור"ח הנ"ל, שנמצא באמצע סידור ועריכה להו"ל בס"ד ספר מיוחד בשם "הארי שבחבורה", ופונים אנו בזה — לכל מי שידוע או שיש לו מאמרים, חידושים, עובדות וסיפורים וכל הקשור להגה"ק הנ"ל ויור"ח הנ"ל, או שמביאים מדבריהם או שמזכירים בספרים, נא להודיענו בהקדם, כדי שנוכל לאספם ולהכניסם כולם בפונדק אחד. את מגילת היוחסין — "גדולת דוד" שמפרסמים אנו כאן, קבלנו מהגה"ח המפור' כנש"ק הרב יוסף היילפרין שליט"א ממאנטשעסטער כדי לפרסמו, תודתנו העמוקה הלבבית נתונה לו בזה — חן חן למע"כ.

שלשלת היחוס ופרשת יקר הרב הגאון הגדול,

יסוד עולם, מופת הדור, פ"ח כקש"ת מרנא ורבנא

אדמו"ר מחסידות

הר"ר דוד צבי אויערבאך זצוק"ל

אבד"ק מאהלעוו, שאריגראד, קרעמניץ והגלילות,

בהרה"ג מאוה"ג, קדוש עליון, מורנו

הר"ר לייביש זצוק"ל אבד"ק סטאניסלאוו,

ולמעלה בקודש הקדשים.

הובא בסדר נאה יופי ומהודר,

מו"ל ע"י נצר משרשיו,

וטעם כעיקר ימצא הקורא בו,

ממני הצעיר

אברהם אליעזר חיים אויערבאך

מתושבי ארץ הצבי עיה"ק צפת ת"ו.

קראשנוב תרס"ה.

על הטוב יזכר שם אמי הרבנית הצדקת המפורסמת בת גאונים וקדושים, נצר נטע נאמנים, ה"ה אבותינו הקדושים במגלת ספר זה רשומים. ה"ה אמי הר"מ מ' טשארנע מאכ"י תחי' ב"ב להרה"ג הצדיק מורנו הר"ר

מנחם מענדיל אבד"ק קרעמניץ וצוקל"ה. לה יד ושם בגדולות, וחפץ ה' בידה הצליח לזכות לאסוף וללקט אמרות טהורות ה"ה אוצר סגולה כ"י אבות מא"ז הרה"ג וכו' כקש"ת מורנו הר"ר דוד צבי וצוקל"ה אויערבאך אבד"ק מאהלעוו שאריגראד קרעמניץ והגלילות.

ועלי העמיסה משרת הקודש ללקט אמרים ולסדר אחת לאחת, אמנם ידינו קצרה, לא השיגה על מכבש הדפוס להעלות, לכן אמרתי לבוא במגלת ספר ביחוס לבית אבותם, את כל בית אבותינו הקדושים זרע קודש מחצבתם להראות, להודיע ולהגלות אמתחת אוצר הכתבים מה ומה נמצאות. ואלו הן: חדושים בדרך פשט, פילפול חריפות על כל סדרי ש"ס מתחדשות, ביאורים וחדושים על סדר משניות, דברי מוסר ויר"א על פרשיות מסודרות, נביאים וכתובים ועליהם מדרשות, פרושים ערבים ונחמדים על סדר התפלות, כולם מרועה אחד נתנו אמרות ה' אמרות טהורות.

אנא אחינו ביה משפחתנו היוצאים מכרם בית ה' גאונים וקדושים, צדיקי יסו"ע, ודוד מלכא בראשם, אב אחד לכולם, עמדו נא לעזרת ה' בגבורים, את נפשות אבותינו הקדושים לצרור למען יגורו באוהל ה' עולמים, הטו נא שכם אחד בתרומת הקודש להרים, החיינו נא בשבתי בקודש למען אוכל לבצע הדבר, והכל בסדר נאה ומתקבל לסדר, ועל מכבש הדפוס להעלות ביופי והדר, וזכות אבותינו הקדושים, תגן עלינו להתברך ולהושע בישועת עולמים.

כ"ד המעתיר המו"ל

אברהם אליעזר חיים אויערבאך

★ ★ ★

יציר החכמה

גדולת דוד

א — אא"ז הרה"ג ר' מנחם מענדיל אויערבאך אבד"ק קרעמניץ בהרה"ג ר' דוד צבי אבד"ק מאהלעוו שא"ג קרעמניץ והגלילות. בהרה"ג ר' לייביש אב"ד סטאניסלאוו, בהרה"ג ר' מארדיש אבד"ק יאזלעוויץ באמבערג ומדינות בייערן, בהרה"ג ר' דוד בן אחותו של הט"ז, ומצד אביו דוד א"ד [אחר דור] לרבינו רש"י הקדוש זי"ע ועכ"י.

אא"ז הרה"ג מנחם מענדיל הנ"ל היה חתן הרה"ג ר' שמואל אבד"ק זאלאזין שורש יחוסו לזרע המהרש"א זי"ע. שמה מ' פערל ז"ל. והוליד ממנה ג' בנים וב' בנות: א) הרה"ג ר' נפתלי הירש הירץ אבד"ק מיאכקיוקע. ב) הרב המופלג הצדיק הר"ר שלמה ז"ל מוויניצע. ג) הרב ר' אברהם שנפטר בימי עלומיו. ד) הצדקת מרת שפרה בריינדיל אם הרה"ג ר' דוד צבי ז"ל אבד"ק דזבנא רבתי בעהמח"ס מלבושי טהרה. ה) אם אמי הצדקת מ' רויזא מרים ז"ל מק"ק קארעץ.

ב — אא"ז הרה"ג ר' דוד צבי אבד"ק מאהלעוו הנ"ל הי' חתן הרה"ג ר' אהרן הכהן מבראד, ב"ב [בן בנו] לרבינו הגאון וגדול בדורו מוה"ר נפתלי הכהן אבד"ק אוסטרהא פוזנא פ"פ דמיין והגליל, ונתקבל לנשיא אה"ק ת"ו, ויהי בדרך במלון בק"ק קאסטאנטינאפל נאסף אל עמיו ושם נגזו ארה"ק כמבואר בסוף צואתו מעשה נפלא ונורא מענין פטירתו ז"ל זי"ע ועכ"י.

והוא בן להרה"ג ר' יצחק כ"ץ דרשן בק"ק פראג, ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק סטעפען, ואח"כ לדרשן ור"מ בק"ק לובלין ושם נגזו אה"ק זי"ע. בהרה"ג ר' נפתלי כ"ץ שהי' ג"כ בתחילת גדולתו דרשן בק"ק פראג ואח"כ אבד"ק פרוסטיץ, ואח"כ בק"ק ניקולסבורג ומדינת מעהרען. ומשם לק"ק פינסק דליטא ומשם לק"ק לובלין ושם נגזו אה"ק זי"ע.

בהרה"ג ר' יצחק הכהן שהי' אב"ד ור"מ בק"ק נ"ש ומדינת מעהרען ובק"ק ווינא ומדינת עסטרייך, ושב לפראג והי' מו"פ. בהרהג"ר שמשון בהרה"ג ר' גרשון הכהן אשר ממנו מסתעפים הכהנים החותמים משפחות הגרשוני, בהרהג"ר עקיבא כהן ונשיא, מעולי הגולה ק"ק אובין ע"י עלילה משם, בא לפראג ובנה בית גדול בנין לתלפיות. והרבי ר"ע הי' בדורו של הרה"ג אב"ד ה"ר יעקב פאללאק ז"ל. ונפטר בשנת רנ"ו, וכתוב על מצבת קבורתו רבנו עקיבא כהן ונשיא מאוכן, ויען שגם שם בפראג לא שקט מהעלילות ופגעו בו שלשה מאורעות בשלשה רגלים וניצל מהם. הקדיש שלשה פרוכת הקדש שוין זל"ז. לשלשה בה"כ הנודעים (אלט נייע שול, אלט שול, פנחס שול). והתנה עם הגזברים שלא יפרשו אותן אל פני הקודש כי אם בכל שלשה רגלים תמיד בליל ראשון. גם נדב פמוט גדולה לבה"כ פנחס שיל. ולה נרות כמספר בני. ותלוי מן הכפה לתוך הבימה.

(אמר המו"ל) בהיותי בק"ק פראג נוכחתי לדעת. כי עדיין קיימין בקדושתן ובבה"כ אלט שיל ראיתי בספר התקנות רשום בכתב אמת זכר לכל הדורות. את פקודתו משלשת הפרוכת הנ"ל.

ג — אא"ז הרה"ג ר' דוד צבי הנ"ל באות ב' הוליד מאשתו הצדקת מרת הענע ע"ה מזרע אהרן הכהן הנ"ל שלשה בנים וחמשה בנות. א) אא"ז הרה"ג ר' מנחם מענדיל אבדק"ק קרעמניץ, (ב) הר"ר לייביש ז"ל נקטף בימי עלומיו, (ג) הרה"צ הר' נחמן וואלף ז"ל אבי הרב הגאון ר' ישראל מתתי אבדק"ק גוואדזיץ בעהמח"ס אלפי ישראל, מקרא קודש, שמירת הנפש ושאר ספרים, (ד) בתו הצ' מ' יוטעלע אשת הרה"ג ר' לייביש מייזילש ז"ל, (ה) הרה"ג ר' נתן בעמח"ס לקוטי הלכות על ד' חלקי שו"ע בדרך רמז. בעל בתו הצ' מ' אסתר שיינדיל ז"ל, (ו) הצ' מ' חי' אשת הרה"ג ר' אהרן שמעון אבדק"ק יאמפעלע, (ז) הצ' מ' שרה אשת הרה"ג ר' חיים צבי מו"ץ בק"ק קרעמניץ, (ח) הצ' מ' דינה'לי אשת הר"ר גדלי' יונה ז"ל מנו"כ בעיה"ק ירושלים ת"ו.

ר' חיים צבי מו"ץ בק"ק קרעמניץ, (ח) הצ' מ' דינה'לי אשת הר"ר גדלי' יונה ז"ל מנו"כ בעיה"ק ירושלים ת"ו.

ד — אא"ז הרהג"ר נפתלי כ"ץ בעהמח"ס סמיכת חכמים (הנ"ל באות ב') הי' חתן הרהג"ר שמעלקא אבדק"ק אוסטרעא אחי הרהג"ר אברהם זאק אבד"ק באר ואחי הרהג"ר מרדכי אבדק"ק ברעזאן, (אבי זקיננו של הרה"ג ר' יוסף שאול הלוי נאהטענזאהן אבדק"ק לבוב) ושלשתם המה בני הרהג"ר מאיר זאק אבדק"ק לבוב בהרה"ג ר' אברהם גיסו של מהר"ל מפראג וחתן הראש והקצין גדול בעושר וכבוד קרוב למלכות מוה"ר שמואל שמעלקא מפראג ונקרא בשמו רי"ך שמעלקא. וזהו אשר ממנו ומבנו הקצין כמוהר"ר יהושע שמעלקיס מפרעמיסלא נסתעף יחסי שמעלקע, כגון אא"ז הרה"ג שמעלקא אבד"ק אוסטרעא הנ"ל, והרהג"ר שמעלקא סג"ל הורוויץ ראבדק"ק טראני. אא"ז הרה"ג מאיר זאק הנ"ל אבדק"ק לבוב מיוחס לזרע הרא"ש משבט יהודה. כן חקוק על מצבת אא"ז הרהג"ר שמעלקא אבדק"ק אוסטרעא ושם מנו"כ.

ה — אא"ז הרהג"ר נפתלי כ"ץ בעהמח"ס סמיכת חכמים אבד"ק פוזנא פ"פ דמיין הנ"ל הוליד מאשתו הצדקת מ' אסתר שינדיל ע"ה את הרהג"ר פנחס יצחק כ"ץ אבד"ק פולדא והמדינה ובק"ק קרעזמיר. (ב) הרהג"ר יעקב מרדכי כ"ץ אבד"ק פוזנא והגליל.

ג) הרה"ג"ר בצלאל הכהן אבד"ק אוסטרעא והגליל. ד) הרה"ג"ר שמואל שמעלקא אבד"ק ברעסלויא. ה) הרה"ג שאלתיאל אייזיק אבד"ק פרוסטיץ. ואלו הם חתניו לוקחי בנותיו: א) הרה"ג"ר סעדי' ישעי' אבד"ק מעזריטש. ב) הרה"ג"ר זאב וואלף. ג) הרה"ג"ר יהודא ליב בהרב הגאון ר' גבריאל אבד"ק נ"ש והמדינה. ד) הרה"ג"ר יעקב אבד"ק פוזנא.

ו — אא"ז הרה"ג"ר יצחק הכהן אבד"ק סטעפען (הנז' באות ב') היה חתן הרה"ג"ר מענדיל אבד"ק פרעמיסלא והגליל והוא אשר נשא מתחילה בת הרה"ג"ר מרדכי מרגליות מקראקא וילדה לו שמונה בנים גאונים ואח"כ נשא לאשה בת הרה"ג"ר משה חריף הראשון אבד"ק קרעמניץ חותנו של הרה"ג"ר שעפטיל הורוויטץ. והוליד ממנה שבעה בנות אחת מהן הצדיקת מרת אידל נשואה להרה"ג"ר יצחק כ"ץ הנ"ל ושני' היתה אשת הרה"ג"ר מרדכי אבד"ק ברעזאן בן אא"ז הרה"ג"ר ר' מאיר זאק אבד"ק לבוב (אבי זקנו של הרה"ג"ר יוסף שאול נאטענזאהן).

ז — אא"ז הרה"ג"ר נפתלי כ"ץ אבד"ק לובלין (הנז' באות ב') הי' חתן המופלג בתורה ועושר נשיא בישראל מוה"ר ישעי' ליברליש ז"ל פרומס ודיין מו"צ בק"ק פראג חותנו של הרה"ג"ר ליב רופא ודרשן בפראג בעמח"ס קול יהודא, אבי הר"ר אליעזר ליבערמאן בע"ס מענה לשון, ואחיו הקצין הר"ר ליבערמאן חלפן ז"ל הניח בפראג בביה"כ (אלט ניי) פרוכת נפלא עם מרגליות וס"ת בעץ חיים מצופים כסף מוזהב למעלה ולמטה גם מאנטעלע במרגליות כתוב עלי' שמו ושם אשתו שנת זכר ע ש ה לפ"ק.

ח — אא"ז הרה"ג"ר יצחק כ"ץ אבד"ק נ"ש ווינא (הנז' באות ב') הי' חתן רבנו מהר"ל מפראג בהרה"ג"ר בצלאל בהרה"ג"ר חיים מווארמייזא, ב"ב [בן בנן] של רבנו יהודא לוואי הזקן מפראג, ומקובל יחוסו איש מפי איש עד רבנו האי גאון, בן רב שרירא גאון, בן רב חנני' גאון, בן מר יהודא גאון, בן מר שמואל ריש כלה, מצאצאי זרובבל בן שאלתיאל בן אסיר בן יכני' מלך יהודא מזרע דוד המלך ע"ה, וכ"כ בתשובת רב שרירא גאון ז"ל דאנחנא נקיטנא קבלה דמן בית נשיאה אנחנא ומזרעי' דרבה בר אבוי עכ"ל.

ט — אא"ז הרב הגאון רבינו מהר"ל מפראג היה חתן הראש והקצין גדול בדורו בעושר וכבוד קרוב למלכות כהר"ר שמואל ב"ר יעקב והי' נקרא רייך שמעלקא, שם אשתו הצד' מרת פעריל והוליד ממנה בנות ובן יחיד הרה"ג"ר בצלאל חריף, וקבע ישיבה בק"ק קעלן ושם נתבקש בישיבה של מעלה בשנת ש"ס לפ"ק בחיי אביו ז"ל. חתניו לוקחי בנותין של רבנו מהר"ל: א) הרה"ג"ר יצחק כ"ץ הנ"ל. ב) אשת המופלג בתו"ת מו"ח שמעון בראנדיס הלוי, ראש וקצין מנהיג פרימוס בפראג, אבי הרה"ג"ר ראש ומנהיג כה"ר שמואל בראנדיס אבי החסיד המופלג בתורה אשר כל ספרי הרא"ש שבכל הש"ס הי' חוזר על פה. כהר"ר שמעון בראנדיס הלוי, אבי המופלג בתו"ת הר"ר חיים בראנדיס הלוי מק"ק טארנאפאל. ואחיו רב גדול ומובהק מו"ה יעקב בראנדיס הלוי, אשר הניח אחריו ג' בנים זרע ברוך ה' הר"י נפתלי הירץ סג"ל אשר גר סמוך למיץ. ב) הר' שמואל סג"ל בק' פיורדא. ג) הרב הגדול בדורו מוה"ר משה בראנדיס אב"ד ור"מ בק"ק בומסלא. עוד בת אחת לרבנו מהר"ל מפראג מרת רייכיל אשה"ר מו"ה אברהם וואלערשטיין הלוי והולידו את הגאון ר' משה דרשן סג"ל מפראג ושם מנו"כ. עוד בת אחת לרבנו מהר"ל מרת טילע אשת מו"ה הירש סבאטקע. עוד בת אחת אשת הרה"ג"ר חיים יואל ז"ל בהרה"ג"ר יוחנן בהג"ר אברהם וואהל ז"ל.

י — אא"ז הרהג"ר שמעלקא אבד"ק אסטרא (הנו' באות ד') הי' חתן הרב הגאון ר' חיים אבד"ק קרעמניץ אחי הגאון ר' אליעזר בעמח"ס דמשק אליעזר בני הרהג"ר שמואל בונם בהג"ר העלמאן מפראג (אחי אא"ז הרהג"ר בצלאל ז"ל אבי רבנו מהר"ל הנ"ל).

י"א — אא"ז הרהג"ר שמואל בונם הנ"ל הי' חתן הרה"ג המקובל מוהר"ר נפתלי הירץ טריווטש בעל הסידור עם פ' מחזור, (הובא בשו"ת הרמ"א נ"ז ובספר טיב גיטין א' ס"ק נ"ב).

י"ב — אא"ז הרהג"ר ליבש אבד"ק סטאניסלאוו (הנזכר באות א') הי' חתן הרהג"ר משה מלבוב, אבי הרהג"ר מרדכי זאב ארינשטיין אבי בעהמח"ס ישועות יעקב ז"ל, נכד ממש לרבנו הרה"ג ר' יצחק הלוי ז"ל אחי הט"ז ומביאו באורח חיים הלכות תפילין.

י"ג — אשת אא"ז הרהג"ר ליבש הנ"ל הצ' מרת לאה דרייזיל בת הרה"ג מהר"ם הנ"ל הולידו שבעה בנות ובן יחיד המיוחד בגודל קדושתו, פרישתו וטהרתו ה"ה אא"ז הרהג"ר דוד צבי רבד"ק מאהליב (הנזכר באות א') והיה נגלה אביו הרה"ג הנ"ל לאחר פטירתו בכל לילה אליו ללמדו תורה ערך שתי שנים ומחצה, ויהי ביום אשר אירס בק"ק בראד את בת הרהג"ר אהרן הכהן, אז התועד עם חכמי הקלויז שם ואמר לפניהם פלפול עצום, וכאשר שמעו כן תמהו וישאלו אותו לאמור להם מי הוא אשר למדו, והגיד להם שכל זה קיבל מאביו הרה"ג ז"ל הבא אליו ללמדו בכל לילה, ומאז לא בא עוד ללמדו והי' הדבר קשה מאוד בעיני אמו הצ' תחי' ושאלה אותו בני מה עולה מצא בך, השיב, אמי יקירתי, שום עון בי לא מצאתי, ויהי בחזירתם ק"ק סטאניסלאוו השתטחה על קבר בעלה הרה"ג הנ"ל בכבי' עצומה לאמור לה מדוע לא בא בפכ"פ, אז השיבה החלום כזה"ל, ח"ו להרהר ולחשוך את בני יחידי כי קדוש הוא ורק רשות ניתן לי מלמעלה בהסתר דבר שלא יתקנאו בי וכו' ועתה כי נתגלה הדבר בעוה"ז אין לי עוד רשות יותר מאחרים כמוני. ואודה לה' כי למד רוב חכמתו ממני ועתה חפצי שילמוד תוה"ק מהרה"צ ה"ר מיכלי מזלאטשוב זצוק"ל.

כ פעם אחת בהיות אא"ז הרהג"ר דוד צבי זצוק"ל אבד"ק מאניסטרשיץ שם העליל עליו בליעל אחד להדוכס וחפץ הדוכס להענישו במלקות בדרכם אז ועת צרה היתה ליעקב, ויהי בחלום בא אליו אביו הרה"ג ז"ל ושם דבר מענה בפיו להשיב להדוכס לפייסו, ובכלות דבריו אמר לו בני יקירי, הנה נתקבלתי לריש מתיבתא בישיבתו של רב אשי ונצטערתי מאוד לירד מעולם עליון ורם מאוד לעולם שפל כזה וגם חבירי הפצירו כי אך בני יקירי מרוב חיבתי ואהבתי אליך באתי להצילך מצרה לרוחה. ויהי כאשר השיב דבריו להדוכס, נתפייס לו ולא עוד אלא שקרא להבליעל ועשה משפט רשע בו על אשר דבר סרה על צדיק כזה והי' כנאמר "צדיק נחלץ מצרה ויבוא רשע תחתיו" כן יבושו ויאבדו כל אויביו ה'. "תרוממנה קרנות צדיק".

י"ד — ואלו הן חתניו לוקחי בנותיו של אא"ז הרהג"ר ליבש הנ"ל.

א הרהג"ר נפתלי הירץ אבד"ק מקילעניץ והוליד ממנה ג' בנים. א) הרב הגאון ר' יודיל ברוידא, ב) הרהג"ר אליעזר ליפמאן אבד"ק לאסק-ריינע וקאמניץ פאדאל, ג) הרהג"ר ארי ליבש ברווא אבד"ק קריווטש. הרה"ג הצדיק הר"ר אברהם דוב אויערבאך אבד"ק חמעלניק הי' חתן הרה"ג ר' יודל ברווא הנ"ל מבני בניו של הרה"ג ר' נפתלי הירץ ברווא הנ"ל. האשה הצדקת המפורסמת מ' חנה'לי אם משפחת בית האצילים וקציני

ארץ בני בתה הצ' מ' טייבעלע אשת המנוח הרב הגביר המפורסם הר"א טוסשינסקי ז"ל ואשתו השני' הצ' המפורסמת בצדקתה מרת מינדעלע ע"ה מנו"כ בק"ק פראנקפורט דמיין ....., היא היתה נכדת האשה הצדקת מרת הנה'לי הנ"ל. כ"ב להרהג"ר ליבש ברודא הנ"ל ז"ל חתן הרהג"ר שמואל מרגוליות בהרה"ג דוב בעריש חתן הרה"ג אברהם בן הרה"ג ר' יעקב אבד"ק פוזנא חתן הרה"ג רבנו נפתלי כ"ץ אבד"ק פוזנא ופ"פ ומב"ב של הצדקת מ' הנה'לי האשה הצדקת מפורסמת בחסדה וצדקתה מרת ח'לי אשת הקצין המפורסם בחסדו וצדקתו המנוח ר' ישראל בראדצקי ז"ל ובניו האצילים והקצינים גדול שמם בק"ק קיעוו (מדינת רוסלאנד).

ב בתו השני' של אא"ז הרהג"ר ליבש הנ"ל שמה מ' רייזיל אשת הרב הגאון משולם זלמן אבד"ק פומארען, והולידו בן אחד מיוחד וגדול בדורו הרב הגאון הר' משולם זלמן אשכנזי אבד"ק לובלין וקוזמיר (ויען כי נולד אחר פטירת אביו קראה אותו ע"ש אביו ז"ל). ואח"כ היתה נשואה לגדול הדור הרהג"ר מאיר מרגליות בעמח"ס שו"ת מאיר נתיבים ועוד חבורים יקרים המפורסמים והרב מהר"ם הי' בן אחותו של אא"ז הרהג"ר ליבש הנ"ל נתגדל בביתו ולמד ממנו רוב חכמתו ולכן מזכירו בספרו מ"נ בשם דודו ורבו.

ג תתנו הרהג"ר אברהם זאק אבד"ק שארעגראד.

ד הרה"ג אבד"ק יארמילעניץ המכונה עטיאנגא שמו הקדוש נעלם ממני. ושאר חתניו הגדולים לא נודעים לי רק מבית משפחתנו שמעתי אומרים כי גם הרה"ג הצדיק הר' נתמן אהרדענקער. והרה"ג מליסא בעמח"ס חו"ד גם המה היו חתניו לוקחי בנותיו.

ה — אא"ז הרהג"ר משה מלכוב הי' חתן הרהג"ר ארי' ליבש אבד"ק אמסטרדם בהרהג"ר שאול אבד"ק קראקא בהרה"ג הגדול מו"ה העשיל אבד"ק לובלין קראקא הנודע בשם הרבי ר' העשיל בהרהג"ר יעקב אבד"ק בריסק לובלין בהרהג"ר אפרים נפתלי הירש מלאדמר פרנס דד"א רב"ד בק"ק לובלין. בהרהג"ר יונה השני בהגאון הפרוש מו"ה קלמן. בהרהג"ר יונה הראשון בהרהג"ר קלמן ז"ל זי"ע.

ו — אא"ז הרה"ג ר' ליבש אבד"ק אמסטרדם הנ"ל הי' חתן הרה"ג הקדוש הר' צבי אשכנזי בעמח"ס שו"ת חכ"צ אבד"ק אמסטרדם ולבוב בהרהג"ר יעקב אשכנזי אבד"ק ברודא חתן הרה"ג ר' אפרים הכהן אבדעה"ק ירושלים ת"ו. בעמ"ח שו"ת שער אפרים ואשתו זקנתי הצ' היתה נכדת הרהג"ר אלי' בע"ש אבד"ק חעלמא המובא בשו"ת ח"צ בענין הגולם שברא בס' יצירה עיי"ש סי' צ"ג.

ז — אא"ז הרהג"ר שאול אבד"ק קראקא (הנ"ל באות י"ב) הי' חתן הרהג"ר ארי' ליב אבד"ק קראקא חותנו של הה"ג בית שמואל על אה"ע. והי' נקרא דער הויכער רבי ליב בהרהג"ר זכרי' מענדיל נשיא ואבד"ק ירושלים ת"ו עה"ק הנודע בשם ר' זכריה הנביא ולמעלה בקודש כמובא בספרי הדורות.

אמר המו"ל הייתי עצה"ק אא"ז הרה"ג הר' זכרי' מענדיל הנ"ל והנה מנו"כ בשפולי ההר הזיתים נגד רגלי הר הבית, ציון יופי ומהודר בתבנית מגדל מאבן אחת עגול וכמין כפה וכפתור בראש הצה"ק כחומה נאה ונחמדה למראה. וגדולי הצדיקים סביביו ינוחו ע"מ כשלום זי"ע ועכ"י.

ח — אא"ז הרהג"ר העשיל הנקרא הרבי ר' העשיל (הנו' באות ט"ו) הי' חתן הרהג"ר יהודא וואהל בהרהג"ר שאול וואהל אשר שרר ומלך במדינת פוילן בן רבנו

שמואל יהודא אבדק"ק וינעצא פאדבה בעמח"ס י"ב דרשות מהר"י מינץ בהרה"ג רבנו מאיר אבד"ק הנ"ל בעמח"ס שו"ת מהר"ם פאדבה חתן רבנו אברהם אבד"ק הנ"ל בהרה"ג רבנו יהודא מינץ בע"מ שו"ת מהר"י מינץ בהרה"ג אליעזר מגזע רש"י ז"ל. שם המשפחה הזאת מינץ והמהר"ם פאדבה החליף שמו קאצינעללענבויען. והרה"ג ר' שאול וואהל נקרא שמו ע"ש כבוד מלך.

י"ט — אא"ז הרה"ג ר' אפרים נפתלי הירש מלאדמר רב"ד בק' לובלין (הנז' באות ט"ו) הי' חתן הרה"ג ר' יונה ווייל אבדק"ק באמבערג ושוואבען ומדינת שווייץ, בהרה"ג ר' יעקב ווייל אבד"ק דינאווערט ומדינת בייערן, בהרה"ג ר' מאיר אבד"ק אולמא, בן רבנו הגאון ר' יעקב ווייל אבד"ק נירענבערג בעמ"ס שו"ת מהר"י ווייל מגזע מהר"ם מרוטענבערג זי"ע.

י"ז — בתש"ו אא"ז מהר"ל אבדק"ק אמסטרדם הנ"ל הנדפסת בשו"ת דברי דוד סי' נ"ג, שם קורא להר"י ווייל ולמהר"ם מינץ בשם זקינו ובטעות כשה"ג אות מ"ח וכבר דחוה כל כותבי הדורות.

כ — אא"ז הרה"ג ר' יונה השני (הנז' באות ט"ו) הי' חתן הרה"ג ר' נפתלי הירש שור אבדק"ק לובלין בריסק. הנודע בשם הרב הירש עלזאסער בהרה"ג אפרים זלמן שור ממדינת מעהרען נכד רבנו יוסף בכור שור שהובא בתוס' משבט יוסף הנקרא בכור שור.

כ"א — אא"ז הרה"ג ר' נפתלי הירש שור הנ"ל הי' חתן הרה"ג ר' ישראל ריש מתיבתא בק"ק לובלין בן הרה"ג רשכב"ה מוה"ר שלום שכנא אבד"ק לובלין הנקרא רבי ר' שכנא רבו של הרמ"א ז"ל זי"ע ועכ"י.

כ"ב — אא"ז הרה"ג ר' ליב אבד"ק קראקא הנודע בשם דער הויכער רבי ר' ליב ז"ל (הנז' באות י"ז) היה חתן הרה"ג ר' פישל אבד"ק לבוב בהרה"ג ר' רבנו ר' צבי הירש בהרה"ג ר' ווישעל הנז' בסמ"ע חתן רבנו מהרש"ל, בהרה"ג ר' יחיאל לוריא אבדק"ק לובלין בהרה"ג ר' אברהם, בהרה"ג ר' רבנו יחיאל לוריא אשר בא ממדינת עלזאס לבריסק, בהרה"ג ר' אהרון לוריא בן רבנו נתנאל בן רבנו יחיאל בן רבנו שמעון לוריא ריש מתיבתא בק"ק ערינפורט, פעסט, בן הרבנית מרים שהחזיקה ישיבה כמה שנים, בת רבנו שלמה שפירא נכד רבנו רש"י מגזע התנא ר' יוחנן הסנדלר זי"ע דור רביעי לרבן גמליאל הזקן בן רבן שמעון בן הלל הזקן מצד האב משבט בנימין, ומצד האם מזרע שפטי בן דוד המלך ע"ה כמבואר לעיל.

כ"ג — אא"ז הרה"ג רבנו המהרש"ל הי' חתן הרה"ג ר' קלונימוס (המובא בתשובות רש"ל סי' צ"ח) ונקרא בשם ר' קלונימוס ירושלמי או ר' קלמן האבערקשטין.

כ"ד — אא"ז הרה"ג ר' יחיאל לוריא אביו של המהרש"ל הי' חתן הרה"ג ר' יצחק קלובער מפוזנא.

כ"ה — אא"ז הרה"ג הקדוש חכם צבי ז"ל הי' חתן הרה"ג ר' זלמן מירלס בהרה"ג מו"ה דוד מירלס ז"ל.

זכותם הגדול והקדוש יעמוד לנו ולכל ישראל להתברך ולהושע בכל משאלות לבבנו ולבב כל בית ישראל ובא לציון גואל, לגאלנו גאולת עולם, עלה נעלה לציון ברננים, ותחזנה עינינו בשוב ה' שבות עמו הנדחים, ונוכה להתענג בנועם ה' אור שבעתיים, ומלך ה' עלינו בהר ציון מעתה ועד עולם אמן.

אחינו בית משפחתנו!

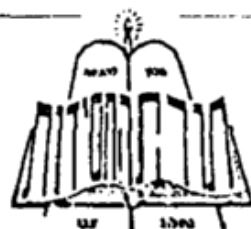
אתם הדור ראו, קחו הספר הזה, ברכה אל ביתכם, למען ידעו דור אחרון בנים יולדו התבוננו מי הם צור מחוללכם, זרע קודש מחצבתם ילכו בעקבות אבותם, לשמור את דרך עץ החיים, בתורת ה' להגות ע"מ לשמור לעשות ולקיים, חסד ומשפט וצדקה לעשות נגד זקנים כבוד, ולמען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד, עד כי יצא חוטר מגזע ישי וימלוך עלינו בכבוד, רועה אחד יהי לכולכם ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, יקיצו וירננו שוכני עפר בטללי תחי' לת"י עולמים, ויהי נועם ה' עלינו ומעשי ידינו כוננה עלינו לא נהי' נכלמים ונזכה להתענג ולהשביע בצחצחות נפשותינו לחזות בנועם זיו אל עליון פא"פ. נגילה ונשמחה בישועת ה' עלינו בכלל כל ישראל מעתה ועד עולם אמן.

★ ★ ★

מכון להפצת תורת החסידות "נחלת צבי"

ע"ש ולע"י הרה"ח רבי צבי הירש ויזניצר ז"ל

ת.ד. 1156 ★ טל. 03-5742502 ★ בני ברק 51-111

- ★ הפצת אור ודרך החסידות בפעילויות שונות
- ★ הנצחת אבות החסידות וגדוליה - בספרים, מוסדות וכו'
- ★ בית הוצאה לאור של ספרי חסידות (כולל כל השלבים עד לקבלת הספר ביד)
- ★ מפעל תורת הגה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" מפולנאה זי"ע (הדפסה חדשה מתוקנת ומהודרת של כל ספריו הקי')
- ★ כולל ערב ללימוד תורת החסידות
- ★ ספריית "אוצר החסידות"
- ★ בטאון המכון "קובץ נחלת צבי" - במה למשנת החסידות ותולדותיה

לקבלת פרטים נוספים ולהנצחות להתקשר להמכון לפי הכתובת הנ"ל

תולדות ומגילת יוחסין של משפחת מרינובסקי

(המשך מגליון ו')

חיים עוזר מרינובסקי

כפר חב"ד

ב"ה. י"ב בתמוז שנת נפלאות בכל

לכבוד

הרב ^{אביר הדינים} החסיד מעוטר במעלות ומדות תרומיות,
זוכה ומזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו,
כש"ת מוהר"ר מנחם מענדיל ויז'ניצר שליט"א.

שלום וברכה עד בלי די!

אין די באר בכתב את רגשי הכרת הטובה, שאני רוחש לכת"ר, על פרסום מכתבי קודש שנשתמרו בידינו, מאז עלותינו מרוסיה. והן עתה, בזכות בטאונו ^{החשוב}, עת גאולתם באה לחדש אורם בדפוס, וניחא עביד לצדיקייא די בעלמא דקשוט, ולצאצאיהם די בעלמא הדין.
הנה כי כן יבורך גבר, להגדיל ולהאדיר פרסום תורת אבות החסידות, עדי קיום היעוד דאתי מר, מלכא משיחא, לכשיפוצו מעיינות הבעש"ט הק' חוצה.
הודאה על העבר ובקשה לעתיד לבוא, לצרף גם הפעם לילקוטו הנכבד, כהמשך למאמרי הקודם, מהני אימרי יאי ועובדין טבין, אשר שמעה אזני ותבן לה מפי אבותיי נוחי עדן.

א

את מאמרי הקודם ב"נחלת צבי" קובץ ו', סיימתי בשבחיו של מארי אבא רחמא, הרב ר' שמעי' יהודא ז"ל, ש"היה יכול להלוך נגד רוחו של כל אחד", כפי שהעיד עליו בגודלו האדמו"ר מרחמיסטרביקה הרה"ק רבי זאב נ"ע, בהסמיכו אותו לרבנות.
לרעתי התכוון האדמו"ר מרחמיסטרביקה נ"ע לדרכו של אבא מאז ומתמיד, לשוחח בעניני חסידות ואמונת צדיקים גם עם הליטאים, ודבריו היוצאים מן הלב היו נכנסים ללבם, והיו מחבבים ביותר אותו ואת אמריו כי נעמו.

מרגש לקרוא את מה שכתב עליו אחד מגדולי רבני ליטא, רבה של צאריצין, בכתב ההסמכה שלו: "מצאתי את שאהבה נפשי", וכן "ושמעתי כמה פעמים, כאשר דרש ברבים, אשר יערב לאוזן שומעת", נראה לי כי תכונה זו ירש אבא ממורו וחמיו, הוא כבוד סבי הרב החסיד ר' משה טרשצ'נסקי, רבה של קרמנצ'וק. ולראיה מהימנא, יכול לשמש הסיפור דלהלן, ותחילה הקדמה:

ידועה תורתו של מורנו הבעש"ט נ"ע "שכאשר אדם רואה רע בזולתו, הרי זו הוכחה שדוגמת אותו רע נמצא בו בעצמו, כמו אדם המביט בראי", כך כתוב בשם מורנו הבעש"ט נ"ע בספר "מאור עינים" פרשת חוקת, ומעין זה איתא נמי בספר "תולדות יעקב יוסף" פרשת תרומה, וכן גם ב"דגל מחנה אפרים" סוף פרשת שלח, ועיין באריכות בדברי קדשו של כ"ק אדמו"ר מלובאוויטש שליט"א בביאורו הנפלא ב"ליקוטי שיחות" כרך יו"ד עמ' 24 ואילך, פלאי פלאים של הסבר מאמר קדוש זה.

והנני חוזר לסיפורו של סבא: בשנת תרנ"א ביקר הגאון הנצי"ב ז"ל מוואלוז'ין בקרמנצ'וק והסבא התקבל אצלו בחביבות רבה ופלפל אתו בחכמתה של תורה ארוכות וקצרות. תוך כדי שיחתו הזכיר לפניו סבא את דברי מורנו הבעש"ט נ"ע, הנ"ל. סבא אף הדגים לפניו בסיפור יפה מהרבי מטשורטקוב נ"ע (וקרוב לוודאי שהסבא נכח בעצמו באותו מעמד), איך נהגו צדיקי הדור ליישם מוסר חסידי זה, בחיי היום יום שלהם.

★ ★ ★

ומעשה שהיה כך היה: האדמו"ר מטשורטקוב הרה"ק רבי דוד משה נ"ע - סיפר לו הסבא - ישב פעם עם קהל חסידיו על יד פתח ביתו מבחוץ, גאניק ביודיש, כליל שבת קודש קייצי אחד, לפני הקידוש, ושוחח

אתם במילי דחסידותא. עבר לידם יהודי בלבוש מודרני ומקלו בידו, האיש ניגש אל הרבי ואמר: "גוט שבת". בטלשול המקל היה כנראה משום איסור מוקצה, ואולי העירוב במקום לא היה באותו שבת בסדר. בכל אופן הרבי מטשורטקוב נ"ע ראה בזה מעין חילול שבת בפרהסיא, וכהתאם לדברי מורנו הבעש"ט נ"ע, ראה חלילה מעין חסרון זה בעצמו, הוא נבהל מאד ונתכרכמו פניו. הוא הפסיק מיד את שיחותיו הקדושות, ובצער עמוק אמר שאינו יכול להמשיך את שיחותיו ואינו יכול לעשות עתה קידוש, עליו להכנס תחילה לחדרו ולפשפש במעשיו. שעה ארוכה ישב הרבי בחדרו והחסידיים ראו כן תמהו, עד שפתאום נפתחה הדלת, ובפי הרבי בשורה טובה: הוא הולך לעשות קידוש, ונימוקו כי אמנם עליו לתקן את מעשיו אחרי מה שהזדמן לו לראות, אך כרגע אין דבר זה צריך למנוע ממנו מלעשות קידוש, שהרי באמירת "ויכולו" אנו מעידים שהקב"ה ברא את עולמו בששת ימי בראשית, ושבת ביום השביעי. ונחזי אנן, הן "לא איברי סהדי אלא לשיקרי", (בעדות יש צורך רק כשישנה תחילה הכחשה של דבר מה), ואם אין בין הצדדים שום הכחשה - לשם מה להזמין עדים? דווקא עכשיו כשראינו כי משהו פוגם בקדושת השבת, וכאילו מכחיש ח"ו את האמת - יש צורך בעדות שלנו, כל זה סיפר סבא להנצי"ב ז"ל.

הנצי"ב ז"ל העיר לו מיד, כי הגאונות הטובה עליו, ואמר: דברי הבעש"ט הן דרשת חז"ל מפורשת על הפסוק "נפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד וגו'", אמרו על כך חז"ל: "עוברי עבירות נענשים לראות עוברי עבירות, ועושי מצוות זוכים לראות עושי מצוות". הסבא נהנה מאד לשמוע מהנצי"ב ז"ל מקור מפורש לאמירת הבעש"ט נ"ע, קולע אל השערה ולא יחטא.

ואני הקטן שמעתי סיפור זה בבית אבא פעמים אין ספור, והייתי בטוח שזו דרשת חז"ל בויקרא רבה על אתר. וכשהגיעה עת דודים ועמדתי לפרסם סיפור זה ב"נחלת צבי" הלכתי לחפש מאמר חז"ל זה, כדי לציין את מקורו המדויק, ולא מצאתיו. ופניתי אני למפתחות שונים כגון "אוצר האגדה", ערך "מצוה" וערך "עבירה", וכן ב"מכלול המאמרים והפתגמים" ועוד, יגעתי ולא מצאתי לא מיני ולא מקצתי. הצטערתי מאד. הרי מאמר חז"ל זה, בקשר לסיפורו של סבא עם הנצי"ב ז"ל חרות היטב בזכרוני ולא הי' לי ספק בו. מאידך, עובדא שאיני מצליח לאתרו. וללא ציון מקורו הטהור, אין כמובן טעם להדפיס את כל הסיפור. הדבר הכאיב לי מאד. והנה האיר ה' את עיני ועלה בדעתי לעיין בפירוש התורה שחיבר מרא דעובדא בעצמו, הוא הנצי"ב ז"ל, ב"העמק דבר" על פסוק זה. פן ואולי הוא מזכירו תוך כדי פירושו. הסתכלתי בו ואורו עיני: הנה אמת נכון הדבר. מאמר חז"ל זה, בדמותו ובצלמו כפי שהי' רשום בזכרוני, מוזכר שם. וגם צוין מקורו, ואין זה לא מדרש ולא גמרא, אלא... תוספתא. תוספתא דמסכת שבועות פרק ג'. שמחתי כעל כל הון, שמחה כפולה ומכופלת. אל"ף: על שזכרוני לא איכזב אותי ב"ה, ובי"ת: על כך שהסיפור שנמסר לי איננו לקוי בחסר וטעות. ומעשה שהי', אכן כך הי' בדיוק.

זהה לשון התוספתא שם: "רבי אלעזר בן מתיה אומר, אין אדם מתחייב [לשמוע] אלא אם כן חטא, שנאמר נפש כי תחטא ושמעה. וכן הי' רבי אלעזר בן מתיה אומר [הרואה עוברי עבירה] מתחייב לראות, הרואה עושי מצוה זכה לראות". הרי לך כדברי הבעש"ט נ"ע מלה במלה, ובאמת גאונות היא זו מצד הנצי"ב ז"ל להביא תוך כדי דיבורו עם סבא, סימוכין לדברי הבעש"ט נ"ע, וכל כך מכוונים, מתוספתא רחוקה! הנצי"ב ז"ל בפירושו "העמק דבר" גם מטעים מה הכריח את חז"ל לדרוש כפי שדרשו, והוא כותב שם "ושמעה קול אלה" - היינו שבועה. מיהו יותר ראוי לכתוב "ושמעה שבועה", מזה דרשו בתוספתא שבועות כוונה שני, כדאמר רבי אלעזר בן מתיה וכו'.

ובכן, חושב אני לעצמי, מה נהדר הי' מראה ראש ישיבה ישיש, מפורסם בכל עולם התורה, חתן בנו של הגאון הגדול ר' חיים וולוז'ינער ז"ל, מבין ומאזין, מביט ומקשיב לקול אברך חסידי צעיר המספר לו "א ווארט" מהבעש"ט הקדוש, "א גוטע ידישע מעשה" מהרבי מטשורטקוב והוא מקבל את דבריו בכבוד הראוי ואף מעיר הערה גאונית! וכל זאת תוך כדי הענקת כתב סמיכה לרבנות והרעפת שבחים על האברך החסידי.. הלואי אויף היינטיקע געזאגט געווארן!

הנצי"ב ז"ל הי' כידוע חתן בנו של הגאון ר' חיים וולוז'ינער ז"ל אשר כ"ק אדמו"ר הזקן נ"ע באחד ממכתבי קודש שלו מכנהו בתואר "גאון", וקורא לו "הגאון מוהר"ח נ"י מוואלאזין". ולזכותו הגדולה ייאמר שהאמת היתה נר לרגליו עד כדי כך, שלא היסס לפרש בספרו "נפש החיים" ענין הצמצום המוזכר בכתבי האריז"ל, שלא כפשוטו, וזאת בניגוד גמור לדעת רבו ז"ל שהבין ענין הצמצום כפשוטו (עיין שער היחוד והאמונה פ"ז). וכנראה הושפע מלימוד בתניא קדישא. ולכן חלק על רבו ז"ל (ראה לקו"ש חט"ו עמ' 470).

ניתן לדעתי לומר, שזכותו של הגאון ר' חיים ז"ל, היא שעמדה לבעל נכדתו להתייחס בדרך ארץ הראוי' לשיטת החסידות ולכוון אל האמת.

והיינו דאמרי אינשי מהימני, ששמעו מפורש יוצא מפי גאון גדול, שר התורה, הרוגאצ'ובי ז"ל, כי הגאון ר' חיים ובלוז'ניער ז"ל, בשכר זהירותו היתירה שלא לחתום חלילה על כל אותם כתבי פלסתר שפורסמו בדורו נגד צדיקי אמת הדומים למלאכי ה' צבאות - תלמידי הבעש"ט נ"ע - זכה לדור ישרים יבורך. גאוני עולם ואדירי התורה יצאו מחלציו: הגאון ר' יוסף בר ובנו הגאון ר' חיים סולובייצ'יק, אב ובנו, אשר האירו את שמי התורה בחכמתם. וחזו מאן גברא רבה דקא מסהיד עלי! ה' ישמרנו ויצלילנו, ונהי' אנחנו וצאצאינו עד סוף כל הדורות, דבוקים באילנא דחיי, כבוד קדושת הבעש"ט נ"ע ותלמידיו ותלמידי תלמידיו.

★ ★ ★

בשנת תרנ"ג בהיותו בווארשא, הכין הנצי"ב ז"ל לדפוס את חיבורו הכי נכבד - שאלות ותשובות "משיב דבר". לקח אז הנצי"ב ז"ל לדפוס את השאלה ששלח אליו סבא מלפני שלש עשרה שנה, בטבת תר"מ, וקבעה בספרו זה בתור סימן מיוחד - הוא סי' מ"ג בחלק ב'. בזה חלק הנצי"ב ז"ל לסבא כבוד גדול, ולא עשה כן לכל שואל אחר בכל הספר. הנצי"ב התכוון בזה להגיד שבחו של סבא, ומדת ההתרשמות מלמדנותו, בקיאותו וסברתו הישרה. את תשובתו של הסבא בסימן שלאחריו - סי' מ"ד, מתחיל הנצי"ב ז"ל במלים "שאלת חכם חצי תשובה". הסבא נולד בכ"ח ניסן תרי"ח, צא וחשוב שבשעת כתיבת השאלה שהפליאה כל כך את הנצי"ב ז"ל, עדיין לא מלאו לסבא עשרים ושנים תמימות.

וזה לשון הנצי"ב ז"ל בסמיכתו לסבא:

נפתלי צבי יהודה
ברדין

ר'ם ואב'ד דקק וואלאזין

5. 1000 1/2

[illegible]